

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Opstart geïntegreerd planningsproces gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Forensisch Psychiatrisch Centrum voor langverblijf in Aalst'

Samenvatting

De Regie der Gebouwen wenst samen met de Federale overheid bevoegd voor Justitie en de Federale overheid bevoegd voor Volksgezondheid, een Forensisch Psychiatrisch Centrum voor langverblijf (LFPC) te realiseren op een centrale locatie in Vlaanderen. De voorziene capaciteit is 180 plaatsen. De Regie voorziet voor de locatie in Aalst de realisatie via een DBFMO-procedure.

De noodzaak en hoogdringendheid voor de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan om dergelijke infrastructuur mogelijk te maken komt vanuit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). Meer concreet betreft het veroordelingen en dagvaardingen van de Belgische Staat over de onaangepaste voorzieningen voor geïnterneerden.

Na de mededeling aan de Vlaamse Regering op 4 september 2020, werd het planproces voor een LFPC opgestart door het departement Omgeving. Samen met de federaal bevoegde diensten en de stad Aalst werd een startnota uitgewerkt. De opmaak van een GRUP voor de realisatie van een LFPC in Aalst vereist een grondig alternatievenonderzoek. Dit onderzoek van ruim 60 locaties is opgenomen in de startnota. Op basis van een uitgebreid locatieonderzoek zijn vijf potentiële locaties weerhouden: Horebekeveld, Biekorfstraat, Gates, Siesegemkouter Noord en Siesegemkouter Zuid. Verdere afweging in ruimtelijk onderzoek en milieueffectbeoordeling zal toelaten de uiteindelijke locatie te kiezen.

Na de goedkeuring van de startnota door de Vlaamse Regering volgt een publieke raadpleging.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld Omgeving

Beleidsdoelstelling OD 3. Gebiedsontwikkeling met sterke gebiedscoalities.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan 'Afbakening regionaalstedelijk gebied Aalst' werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 10 juli 2003 (publicatie in BS op 2 september 2003). Wijzigingen in functie van deelplan 4 – Gemengd Regionaal Bedrijventerrein Siezegemkouter en deelplan 7 – Gemengd Regionaal Bedrijventerrein Sterrenhoek werden goedgekeurd door de Vlaamse Regering op respectievelijk 3 mei 2013 en 16 september 2016. De Raad van State vernietigde, met het Arrest 232.256 dd. 21/09/15, het besluit van 3 mei 2013 van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "Afbakening regionaalstedelijk gebied Aalst - deelplan 4 - Gemengd Regionaal Bedrijventerrein Siezegemkouter (wijziging)", in zoverre dit artikel 1,§3, van de stedenbouwkundige voorschriften betreft. In het projectgebied Siezegemkouter is het artikel dat bepaalt dat handelingen voor de productie van hernieuwbare energie, energierecuperatie of warmtekrachtkoppeling toelaat niet langer van toepassing.

De realisatie van een Forensisch Psychiatrisch Centrum voor langverblijf (LFPC) in Aalst kadert in het Federale Masterplan 2008-2012-2016 voor detentie en internering in humane omstandigheden. Een LFPC is een gespecialiseerde instelling voor geïnterneerde psychiatrische patiënten.

De noodzaak en hoogdringendheid voor dergelijke infrastructuur komt vanuit de rechtspraak van het EHRM. Meer concreet betreft het veroordelingen en dagvaardingen van de Belgische Staat over de onaangepaste voorzieningen voor geïnterneerden. Geïnterneerden vertoeven immers nog te vaak binnen gevangensmuren zonder een voor hen aangepaste omgeving en zorg.

De Federale Ministerraad keurde op 18 november 2016 een aanpassing van dit Masterplan goed. De realisatie van een FPC te Gent en te Antwerpen heeft intussen gezorgd voor 446 bijkomende plaatsen. De Federale Ministerraad besliste dat bijkomend 120 plaatsen moesten voorzien worden in Vlaanderen. Hierbij wordt geopteerd voor een *long stay* inrichting in Aalst, centraal in Vlaanderen. In deze nota wordt gebruik gemaakt van de benaming 'Forensisch Psychiatrisch Centrum voor langverblijf (LFPC) in Aalst'.

Analyse in 2021 van het aantal geïnterneerden die momenteel in de gevangensmuren verblijven toont aan dat 120 plaatsen onvoldoende kunnen zijn om de geïnterneerden de nodige zorg te bieden binnen de FPC's en dat het risico bestaat dat zij in de gevangensmuren zullen moeten blijven wachten totdat er voor hen een plaats vrijkomt. De Federale Ministerraad opteerde daarom op 22 oktober 2021 voor een LFPC in Aalst met een capaciteit van 180 plaatsen. Afhankelijk van de impact op de zorgorganisatie zullen dit mogelijks niet uitsluitend langverblijfplaatsen zijn maar algemene FPC plaatsen.

De Regie der Gebouwen werd gevraagd om het dossier voor een LFPC in Aalst verder uit te werken en om een DBFMO-procedure te lanceren. DBFMO staat voor Design, Build, Finance, Maintain en Operate en is een publiek-private samenwerking, waarbij de Regie der Gebouwen op zoek gaat naar een privépartner die het ontwerp, de bouw, de financiering, het onderhoud en de uitbating van het centrum voor zijn rekening neemt. Bij DBFMO wordt er een geïntegreerd ontwerp gemaakt en wordt er vanaf het begin samengewerkt, met inbreng van de knowhow van elke partner. In tegenstelling tot bij de forensisch psychiatrische centra van Gent en Antwerpen wordt in de nieuwe procedure dus ook de uitbating opgenomen, om het ontwerp, de bouw, het onderhoud en de uitbating optimaal op elkaar af te stemmen. De uitbater zal zich moeten richten naar richtlijnen van zowel de FOD volksgezondheid als de FOD Justitie.

In de nota van de Federale Ministerraad van 14 november 2016 werd de site 'Nederhase' in Aalst naar voren geschoven om een LFPC te bouwen. Na een verdere screening kwamen echter verschillende nadelen van de site naar boven (technisch en stedenbouwkundig). Na overleg tussen de stad en de Regie werd de piste 'Nederhase' verlaten. De stad Aalst ging samen met de Regie der Gebouwen op zoek naar een aantal alternatieve locaties en voerden daartoe een voorbereidend onderzoek uit waarbij verschillende alternatieven werden onderzocht.

De streefdatum voor de terbeschikkingstelling van het LFPC is 2025-2026. De realisatie is urgent omwille van het huidig gebrek aan plaatsen en de gerechtelijke uitspraken over de huidige situatie.

Op voorstel van de minister van Omgeving besliste de Vlaamse Regering op 4 september 2020 de procedure voor een GRUP 'Forensisch Psychiatrisch Centrum voor langverblijf' in Aalst op te starten.

Het departement Omgeving heeft in uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering een planteam opgericht. In het planteam zijn naast het departement Omgeving vertegenwoordigd:

- De stad Aalst
- De Regie der Gebouwen
- FOD Justitie
- FOD Volksgezondheid

Het planteam wordt extern ondersteund voor het participatie- en communicatietraject en voor de milieubeoordeling.

Het planteam heeft intussen een uitgebreid locatieonderzoek uitgewerkt. Op basis daarvan worden in de voorliggende startnota nu vijf potentiële locaties weerhouden voor verder onderzoek: Horebekeveld, Biekorfstraat, Gates, Siesegemkouter Noord en Siesegemkouter Zuid.

2. INHOUD VAN HET VOORSTEL

A. INHOUD STARTNOTA: PLANDOELSTELLING

In de startnota wordt de plandoelstelling als volgt geformuleerd:

Het doel van het voorgenomen plan is in Aalst een locatie te voorzien voor de ontwikkeling van een Forensisch psychiatrisch centrum voor langverblijf/longstay (hierna LFPC), met een capaciteit van 180 plaatsen.

In de startnota is deze plandoelstelling verder operationeel gemaakt in het zogenaamde planvoornemen.

Deze startnota bevat de plandoelstelling, het locatieonderzoek met de bijhorende afweging voor de 5 potentiële locatiealternatieven, de ruimtelijke achtergrondinformatie van de 5 locaties, een verkennend ruimtelijk onderzoek om de ruimtelijke impact van een LFPC op de omgeving in te schatten en informatie over de aanpak van het milieuonderzoek.

B. LOCATIE-ONDERZOEK

Het planteam heeft een uitgebreid locatieonderzoek uitgevoerd op het grondgebied van Aalst. In het onderzoek worden 65 potentiële locaties beoordeeld op basis van 9 criteria die opgenomen waren in de beslissing van de Vlaamse Regering van 4 september 2020. De criteria volgen uit de randvoorwaarden en ontwikkelingsprincipes die onder de plandoelstelling in de startnota beschreven zijn.

Drie van deze criteria zijn uitsluitende criteria: locaties vallen af als ze niet beantwoorden aan de vereisten. Locaties worden verder meegenomen in het onderzoek wanneer ze:

- gelegen zijn binnen een harde bestemming volgens de geldende bestemmingsplannen,
- als de oppervlakte gelijk of groter is dan 4 hectare
- en indien de vorm toelaat dat een rechthoek van 150m x 250m of een vierkant van 200m x 200m er in past.

Bij zes criteria is het antwoord genuanceerder dan een ja of neen. Dit zijn kwalitatieve criteria waarbij per criteria en per locatie een kwalitatieve beoordeling wordt gemaakt.

Dit zijn de kwalitatieve criteria die per locatie onderzocht zijn:

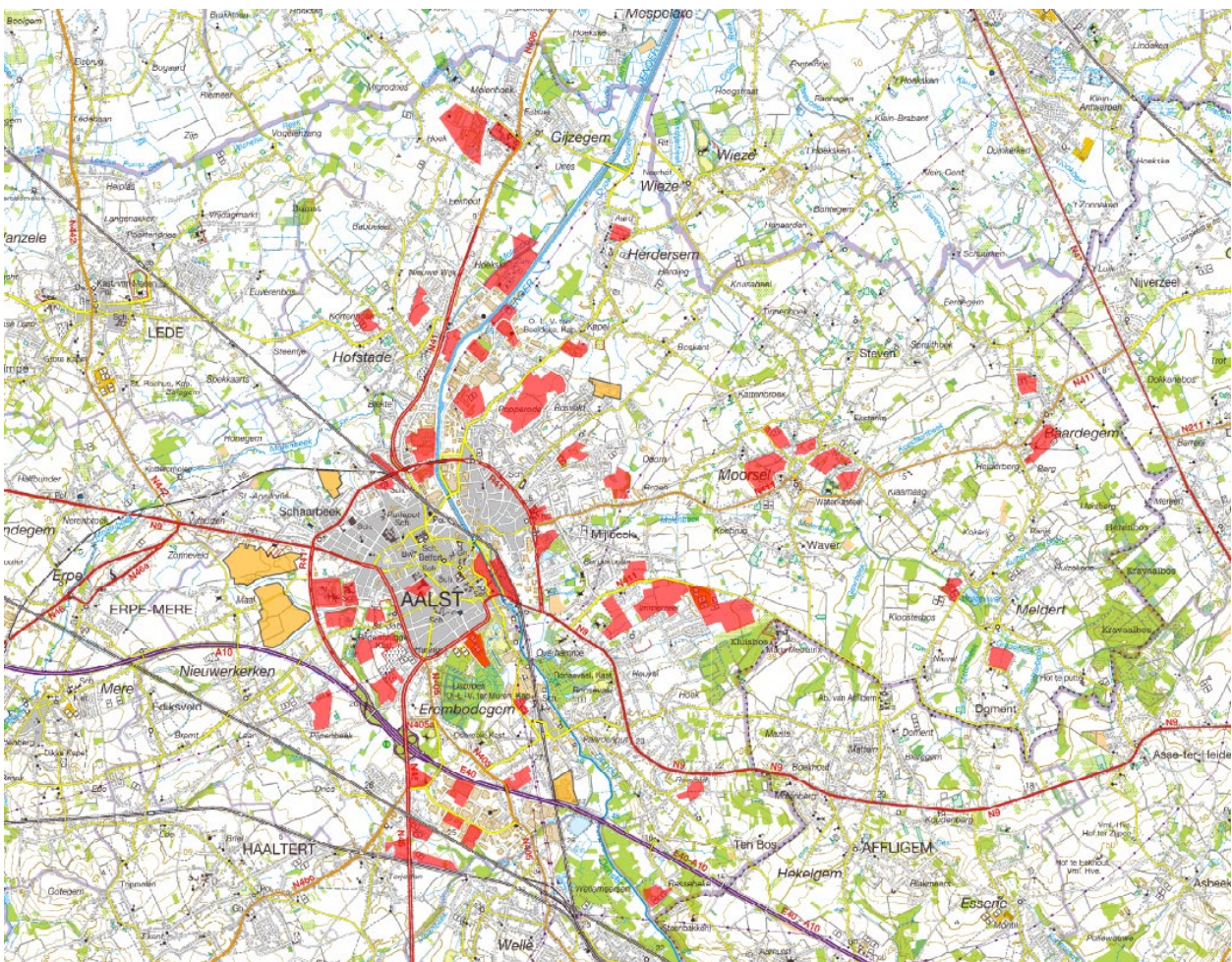
- Uitvoerbaarheid/realiseerbaarheid

- Situering binnen al dan niet bestaand ruimtebeslag;
- Situering binnen een al dan niet (overwegend) bebouwde omgeving en/ of nabij speciale beschermingszones of aaneengesloten landbouwgebieden;
- Bereikbaar met het openbaar vervoer (OV);
- Algemene bereikbaarheid en aansluiting op het hogere wegennet;
- Ontsluiting van het terrein (bij voorkeur langs 2 tegenovergestelde zijden).

Op basis van deze criteria zijn de potentiële locaties beoordeeld en met elkaar vergeleken. Uit dit onderzoek volgt dat 5 gebieden als meest geschikte potentiële locaties uit het onderzoek naar voren komen. Zij komen functioneel en ruimtelijk in aanmerking voor de ontwikkeling van een LFPC.

Het gaat over 'Horebekeveld', 'Biekorfstraat' in Kerrebroek, de site 'Gates' in Erembodegem, 'Siesegemkouter Noord' en 'Siesegemkouter Zuid'.

Op onderstaande kaart zijn de 65 onderzochte locaties aangeduid. De onderzochte locaties zijn aangeduid in rood. De 5 gebieden die als geschikt uit het onderzoek naar voren komen worden weergegeven in een gele kleur.

C. RAADPLEGING BEVOLKING

De startnota wordt nu ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Daarna volgt de in de VCRO voorgeschreven raadpleging van de bevolking. De startnota wordt publiek gemaakt en er wordt inspraak mogelijk gemaakt. Er is voorzien in een ruime informatieronde waarbij alle omwonenden een toelichtende folder thuis ontvangen. Alle direct omwonenden van de te onderzoeken locaties worden uitgenodigd voor een afzonderlijke toelichting per locatie.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Overeenkomstig artikel 43 §3 3° en artikel 31 §1 2° van het Besluit van de Vlaamse Regering 'Vlaamse Codex Overheidsfinanciën' van 17 mei 2019 is het advies van de Inspectie van Financiën respectievelijk het akkoord van de Vlaamse minister van Begroting niet vereist.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Een geïntegreerd planningsproces kent 5 fases. De resultaten van elk van deze 5 fases worden geconsolideerd in een nota. De startnota is dus de eerste van 5 nota's.

Over de startnota en over de plandoelstelling wordt, na de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering, het advies gevraagd aan Saro en Mina-raad, de stad Aalst en de provincie Oost-Vlaanderen en de door de Vlaamse Regering bepaalde adviesinstanties. Er wordt over de startnota ook een consultatie van de ruime bevolking georganiseerd.

Op basis van de adviezen en de participatie zal daarna door het planteam een scopingnota, voorontwerp-RUP en ontwerp-milieubeoordeling worden uitgewerkt. Daarna volgt een plenaire vergadering over het voorontwerp-GRUP en de milieubeoordeling.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar goedkeuring te hechten aan bovengenoemde startnota 'Forensisch Psychiatrisch Centrum voor langverblijf in Aalst'.
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, te gelasten om de vereiste adviezen in te winnen over de bovengenoemde startnota en de bevolking van de betrokken gemeenten te informeren over de inhoud van de startnota en de bevolking te raadplegen.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR